

POSTFAȚĂ

Apariția unei noi cărți a colegului de la Neamț suscită un firesc și binemeritat interes în cercurile culturale nemțene, cât și în mediile academice din țară. Intitulată **Carol al II-lea. Un rege, un cult, o camarilă**, lucrarea reprezintă o nouă provocare lansată specialiștilor și publicului larg din perspectiva abordării frontale a unei personalități controversate și a unei perioade istorice deosebit de complexe. Investigația autorului instrumentează complet și din unghiuri diferite un personaj complicat, factor pivotant al puterii politice, respectat și adulat inițial, criticat, urât și denunțat drept „gropar al României Mari” peste câțiva ani. Totodată, reevaluează o etapă problematică, de maximă importanță în evoluția de ansamblu a societății românești din secolul trecut... Și, ca orice carte despre această perioadă tumultuoasă și dramatică, întreprinderea temerară a autorului surprinde cu talent descriptiv și analitic culoarea și savoarea interbelicului românesc.

Demersul autorului cuprinde viața și opera politică a lui Carol al II-lea, analizate laborios și sistematic pe parcursul a mai multe capitole, de la 1893 și până la 1953. Firul cercetării urmărește biografic și tematic viața și activitatea regelui, însă, după cum demonstrează structura lucrării, demersul analitic este unul multiplu și ramificat, datorat în special abordării unor direcții diverse și sondării unor surse inedite. Încă din *Introducere*, autorul îl avertizează pe cititor că lucrarea reprezintă „o frescă a lumii românești pentru mai bine de jumătate de secol, cu o atenție mai mare acordată perioadei interbelice”. Evident că Regele Carol al II-lea este personajul principal, este „pilonul” central al întregii construcții istoriografice propuse de autor, edificiu care se ridică treptat, capitol cu subcapitol, până în momentul loviturii de stat din 10 februarie 1938. Astăzi, după 80 de ani de la evenimente, dictatura regală reprezintă rezultatul acțiunii simultane și complementare a unor factori nocivi care au perturbat climatul politic interbelic. Caracterului autoritar/conflictual și duplicitar al regelui s-a pliat

perfect pe discursul antiparlamentar și antidemocratic care și-a făcut loc în epocă din cauza unor certe disfuncționalități și carențe ale unei societăți grav afectate de corupție, demagogie și politicianism. Proiectul autoritar regal a fost întreținut de o camarilă fără scrupule și încurajat, în fapt „permis”, prin lipsa de reacție a unei clase politice nevolnice. Cu tact, obiectivitate și detașare, autorul ne oferă una dintre cele mai complete descrieri nu doar a persoanei regale, ca factor politic determinant, ci și a contextului social-politic intern și internațional, circumscris mentalității și percepțiilor din epocă: „Carol al II-lea a fost considerat un personaj negativ al istoriei românilor, după cum o arată cele mai multe dintre scrierile care îi sunt dedicate sau care fac referire la viața și opera sa politică. Este incriminat pentru corupție, pentru încurajarea camarilei, pentru viața particulară scandaloasă, pentru arghirofilie, pentru neînzestrarea armatei, pentru o politică externă șovăielnică, pentru terorismul transformat în politică de stat, pentru rapturile teritoriale. Pentru că în timpul său s-a prăbușit România Mare și democrația... Dar, pentru o interpretare obiectivă, trebuie să-l judecăm în contextul epocii, împreună cu cei ce l-au înconjurat, cei ce l-au îngăduit și chiar l-au încurajat. În contextul european al crizei economice, al proliferării ultranaționalismului și mai apoi al instaurării regimurilor autoritare și a dictaturilor, al revizionismului proferat de trei dintre vecinii României. A primit o moștenire frumoasă, cea mai frumoasă pentru un rege al românilor, și și-a dorit să fie un rege mare. Istoria ne arată că nu a reușit. Că a fost sub vremuri. Vă invităm prin această carte să constatăm dacă a fost așa și dacă da, care au fost cauzele și consecințele. Să aflăm dacă s-a învățat ceva din istoria sa. Dacă nu, măcar să învățăm noi”. Am ales aceste rânduri scrise de autor, întrucât surprind inteligent esențialul: portretul unui rege și radiografia unei epocii... Dar, totodată, cuprind toată obida, frustrările și regretul unor generații purtătoare de destin românesc, crescute în cultul Reîntregirii, cu icoana României Mari în gând și în suflet...

Lucrarea reprezintă o contribuție importantă în dezbaterile istoriografice actuală cu privire la viața politică interbelică, la premisele și începuturile autoritarismului/totalitarismului în România. În fapt, cercetarea de față a pornit de la cel puțin trei aspecte cu rezonanță în

istoriografia actuală. În primul rând, autorul propune o retrospectivă analitică a biografiei prințului moștenitor de la nașterea sa până în anul 1930, perioadă descrisă de anii copilăriei, educația primită, „pigmentată” cu aventuri amoroase, dezertarea de pe front și căsătoria morganică. În aceeași etapă se încadrează căsătoria cu Elena de Grecia, nașterea viitorului rege Mihai I, apariția Elenei Lupescu în viața prințului moștenitor, renunțarea la tron și criza dinastică, moartea Regelui Ferdinand I și a lui I. I.C Brătianu, „era nouă” național-țărănistă, Regența.

Al doilea compartiment tematic al lucrării se referă la Restaurație, la geneza și componența camarilei regale, la guvernele care s-au succedat la putere în anii '30, la ascensiunea Mișcării Legionare, criza democrației parlamentare, slăbirea partidelor prin manevrele Palatului, alegerile parlamentare din decembrie 1937, guvernarea Goga-Cuza, instaurarea regimului autoritar monarhic cu toate consecințele cunoscute (abrogarea Constituției din 1923 și adoptarea Constituției din februarie 1938, dizolvarea partidelor etc). O a treia perspectivă de analiză și interpretare lansată de autor reconfigurează instrumentele puterii și esența ideologică a regimului autoritar carlist. Ținând seama de complexitatea și dificultatea temei, remarcăm bibliografia covârșitoare utilizată, volumul mare de informații oferit cititorului și analiza sectorială a activității principalelor instituții de putere ale regimul de autoritate monarhică: Frontul Renașterii Naționale, Partidul Națiunii, Straja Țării, Ministerul Propagandei, Siguranța Generală, presa, cenzura și regimul stării de asediu.

Incontestabil, volumul prezintă o sumă de calități dintre care consemnăm, în primul rând, originalitatea demersului științific, întemeiat pe o bibliografie consistentă și o amplă cercetare/documentare în arhivele interne și biblioteci. Remarcăm, totodată, orizontul vast de abordare și interpretare problemelor; obiectivitatea și detașarea în expunerea faptelor și fenomenelor; sistematizarea și structurarea logică și riguroasă a materialelor și materiei; preocuparea pentru detalii semnificative; organizarea tematică și cu tâlc a capitolelor și subcapitolelor și tratarea tematică logică și convingătoare; stilul ales, plăcut și alert, aproape jurnalistic, care asigură

fluență, dar și receptivitate din partea cititorului. În încercarea de a circumscrie metodologic subiectul, în contextul transformărilor societății românești din timpul perioadei de referință, autorul a îmbinat judicios și cu rezultate excelente, vizibile, analiza și sinteza.

Ar fi de prisos să insistăm aici, pe larg și cu exces de argumente, asupra importanței, semnificațiilor și consecințelor domniei regelui Carol al II-lea pentru evoluția României din secolul XX, dar trebuie subliniat faptul că dinamica social-politică, economică și culturală a interbelicului românesc a constituit un teren propice cercetării și dezbaterii istoriografice. Prin urmare, nu este nicidecum întâmplător că literatura de specialitate a înregistrat, deja, numeroase contribuții remarcabile, studii consistente și ediții de documente, însă apariția unei cărți despre viața și personalitatea regelui Carol al II-lea impune, dintru bun început, un interes științific deosebit istoricului avizat, declanșând, totodată, o atenție sporită a publicului larg, iubitor și cititor de istorie. Un public din ce în ce mai restrâns, din păcate, dar avid de informație și documentare istorică, ce dovedește, încă, interes și pasiune pentru perioada interbelică, spirit critic și dorință de implicare în viața cetății. Și această opinie succint formulată, pe care mi-o asum integral, este motivată de o serie de opinii divergente care a cuprins atât cercurile specialiștilor, cât și publicul larg. Pe lângă multe alte aspecte contradictorii ce țin de perioada interbelică, de ideile și reacțiile Regelui Carol al II-lea, spre exemplificare, amintesc doar continua și inepuizabila dispută dintre partizanii monarhiei versus susținătorii ideii republicane. Această veche dezbatere a erupt acut în societatea românească după 1990 și stârnește, încă, patimi ireconciliabile după dispariția Regelui Mihai I, ultimul suveran al României. Or, după cum cunoaștem, biografia tumultuoasă, viața intimă și atitudinile politice controversate ale lui Carol al II-lea întrețin plener și inepuizabil acest gen de polemică. În consecință, întotdeauna este binevenită o carte despre viața politică și culturală interbelică, întrucât aduce noi reevaluări și lămuriri privind epoca și rolul personalităților în istorie, iar volumul semnat de prof.dr. Daniel Dieaconu corespunde în întregime acestei necesități istoriografice recuperatorii... Și, totodată – în contextul dezbaterii remanente

amintite mai sus –, lucrarea d-lui prof. Daniel Dieaconu, deși rămâne indubitabil fixată în limitele științifice istoriografice, totuși, această carte poate oferi repere, argumente, contra-argumente și, nu în ultimul rând, limpeziri și răspunsuri celor interesați și dispuși să le caute.

În opinia noastră, fără urmă de echivoc, lucrarea reprezintă o reușită și o excelentă premisă pentru alte proiecte istoriografice. Prin urmare, o recomandăm cu căldură atât specialiștilor, cât și unui public mai larg, interesat constant de istoria contemporană și în special de perioada interbelică. Dacă ne raportăm la tabloul general al dezbaterii publice din societatea românească, volumul reprezintă, înainte de toate, un reflex civic și o contribuție științifică, deopotrivă. Istoricul ca „un bătrân al cetății”, după cum spunea odinioară inegalabilul Nicolae Iorga, are misiunea, datorită de a se implica în viața cetății, detașat de patimi și partizanate efemere, sfătuind, recomandând dar, mai cu seamă, învățându-i pe semenii săi **ce, unde și cum** să citească, să se informeze, să gândească, să afle adevărul și, apoi, să se poziționeze în societate, după o deplină chibzuință. Acest rol și l-au asumat prin publicarea volumului **Carol al II-lea. Un rege un cult, o camarilă**.

În acest context, îl felicităm pe autor pentru efortul de documentare, analiză, sinteză și interpretare depus, dar și pentru izbânda istoriografică. Totodată, și nu mai puțin, felicităm binecunoscuta **Editură Cetatea de Scaun** din Târgoviște pentru înțelegerea și disponibilitatea de a „găzdui” în planurile sale editoriale cartea de istorie... Iar această carte merită a fi semnalată, promovată și, nu în ultimul rând, bine primită și citită de specialiști și de toți iubitorii de istorie.

Dr. Corneliu CIUCANU